

De belangrijkste regels voor de leestekens (de interpunctie)

- Na elk leesteken komt een spatie (dus nooit een spatie vóór een leesteken!)

De punt.

- Aan het eind van een zin komt een punt.
- Bij sommige afkortingen zet je punten. Maar er zijn geen eenduidige regels. Zo schrijf je *m.a.w.* (met andere woorden) met drie punten en *bv.* (bijvoorbeeld) met één punt.
- Afkortingen die heel vaak voorkomen, schrijf je zonder punten en met kleine letters. Dus je schrijft *cd, cv, pc, hbo, etc, enz*
- Bij twijfel over de punten in afkortingen kun je het beste het woordenboek raadplegen.

De komma,

De komma is bedoeld als een leespauze. De regels voor het gebruik van de komma liggen niet precies vast, maar in de volgende situaties moet je een komma gebruiken:

- In opsommingen
  - *We hebben brood, kaas, worst en eieren gekocht.*
Tussen de laatste delen van een opsomming zet je geen komma maar het woordje *en*.
- Na de aanhef boven een brief
  - *Geachte mevrouw van Amerongen, Lieve Freek,*
De eerste regel van je brief begin je dan wel met een hoofdletter.
- Tussen twee persoonsvormen in een samengestelde zin
  - *Als het morgen mooi weer is, kunnen we wel naar het strand gaan.*
- Tussen meerdere bijvoeglijke bepalingen (adjectieven)
  - *Het was een lastige, saaie oefening.* Je hoeft geen komma's te gebruiken als de volgorde van de adjectieven vast ligt. Kijk naar het volgende voorbeeld:
  - *Ze had een leuke rode gestippelde jurk aan.* [Je kunt niet zeggen *Ze had een gestippelde rode leuke jurk aan.**]
- Een aanspreking zet je tussen komma's.
  - *Luister, Marcel, zo kunnen we niet langer doorgaan!*
- Een tussenwerpsel of een bijstelling zet je tussen komma's.
  - *Ik heb, potverdrie, al tien keer gebeld naar de klantenservice!*
  - *Op deze brug, de breedste van Amsterdam, stond vroeger een toren.*

- Een uitbreidende bijvoeglijke bijzin, dat is een bijzin die niet zo essentieel is, zet je tussen komma's .
  - *Onze docent, die al dertig jaar lesgeeft, weet alles over het kommagebruik.*
- Een bijvoeglijke bijzin die wel belangrijk is voor het begrip van de zin (een beperkende bijvoeglijke bijzin), krijgt alleen aan het eind een komma.
  - *De kandidaten die nog niet betaald hebben, kunnen helaas geen examen doen.*
[Dit geldt alléén voor hen]
  - *De frisdranken die een gele sticker hebben, zijn de helft van de prijs.*
[De andere frisdranken hebben geen korting.]
- Tussen twee persoonsvormen van verschillende bijzinnen zet je ook meestal een komma, tenzij de zin heel kort is.
  - *Als alle gasten verdwenen zijn, kunnen we eindelijk gaan slapen.*
Bij heel korte zinnen hoeft je geen komma te zetten.
  - *Wie dit leest is gek.*
- Voor voegwoorden als 'toen', 'als', 'terwijl' of 'hoewel' plaats je meestal een komma.
  - *Hij gaat bouwkunde studeren in Delft, als hij geslaagd is voor zijn Staatsexamen.*
Bij heel korte zinnen is dit niet nodig.
  - *Je bent gek als je met dit weer naar het strand gaat.*

De puntkomma;

- Als je grammaticaal gezien twee aparte zinnen hebt, die qua betekenis bij elkaar horen, dan gebruik je een puntkomma.
  - *Ik ga vandaag vroeg naar huis; ik heb een beetje hoofdpijn.*
  - *Hij is heel ontevreden over de cursus; hij heeft bijna niets geleerd!*

De dubbele punt:

- Aan het begin van een opsomming zet je een dubbele punt.
  - *In het boeket zien we de volgende bloemen: rozen, anjers en siringen.*
- Bij het begin van citaten komt ook een dubbele punt.
  - *Hij schreeuwde: "Ik heb er genoeg van!"*

Het vraagteken?

- Aan het eind van een vraagzin zet je een vraagteken.
  - *Heb je zin om met mij naar de bioscoop te gaan?*
- Als de zin niet de vorm van een vraag heeft, dan zet je geen vraagteken.
  - *Het is de vraag of we het vandaag droog houden?**

Het uitroepteken!

- Een uitroepteken gebruik je bij een waarschuwing.
  - *Pas op! Ga terug! Blijf binnen!*
- Soms gebruik je een uitroepteken als dat passend is bij de toon.
  - *Ik heb er nu echt genoeg van!*In zakelijke teksten wordt het gebruik van uitroeptekens afgeraden.

“Aanhalingstekens”

- Aanhalingstekens gebruik je bij citaten.
  - *De directeur zei tegen zijn medewerkers: “U kunt erop vertrouwen dat er geen gedwongen ontslagen zullen vallen.”*
- Bij een woord dat geen normale betekenis heeft in de zin, gebruik je ook aanhalingstekens.
  - *Het woordje ‘die’ verwijst naar het onderwerp van de zin.*
  - *Natuurlijk zijn de verdachten allemaal ‘doodeerlijke’ jongens.*
- Je kunt kiezen voor dubbele of enkele aanhalingstekens, maar je moet daar wel consequent in zijn (bijvoorbeeld dubbele aanhalingstekens voor citaten en enkele voor een of meer woorden.)

Tot slot enkele algemene adviezen:

- Pas je aan de huisstijl van je bedrijf of onderwijsinstelling aan. Sommige instellingen werken strikt volgens *Het Groene Boekje*, maar het kan ook zijn dat men juist de *Witte Spelling* hanteert. Bij het Staatsexamen wordt uitgegaan van *Het Groene Boekje*.
- Zorg ervoor dat je consistent bent in het gebruik van leestekens.
- Raadpleeg bij twijfel het woordenboek of de website van het Taaluniversum: <http://taaladvies.net/>
- Ook kun je de Leidraad van *Het Groene Boekje* raadplegen: <http://woordenlijst.org/leidraad/>